

CAPUT VI.

De modo ægris assistendi.

71 **Q.** 1. *Qua obligatio iuvandi infirmos Parocho incumbat?* R. si magna est respectu sanorum, major longè erit respectu agrè valentium, quia salus eorum in lucta ultima, & agone, in quo de tota æternitate agitur, tunc maximo periculo est exposita.

72 **Q.** 2. *An expectandum Parocho, dum vocetur ad egros?* R. minimè, sed incumbit pastoralis curæ inquirere, quinam è subditis in ægritudinem delapsi sint, ut tempore adiri possint, experientia enim docet, quòd præteritum simplices animarum medicum non advocent, nisi ubi periculum est in apice; quo fit: ut, dum Pastor advocatus accurrit, æger non rarò sensuum, & mentis impos, ac ità ad summè necessariorum usum deprehendatur inhabilis. Pastor bonus ovem quærit, non ab ove quæritur. Si verò citò accedat, non conferet mox omnia Sacramenta, ut molestiam evitet, sed videbit, quæ morbi sit exigentia.

73 **Q.** 3. *An obligationi huius satisfiat ægrum accedendo, & Sacramenta necessaria illi administrando?* R. negativè; sed oportet infirmum Pastorem illis remediis esse instructum, ut peritum medicum, quibus indigentia ægri facile succurri possit: cum sæpe ab opportunis monitis, & auxiliis salus ægrorum æterna dependeat.

Q. 4. Quid agendum Pastori in primo ad agrum accessu? R. sequentia illi esse præstanda. 1. Excitare debet in ipso magnum desiderium procurandi salutem; quod ut finem fortiatur, brevibus, solidis tamen affectibus hoc ipsum à DEO postulet e. g. dicendo: *da misericordissime Deus, ut animam hanc, quam pretioso tuo sanguine redemisti, hoc extremo momento, ex quo pendet tota aeternitas, lucrari possim!* Dein breviter recogitet, quæ praxis cum hoc ægro adhibenda, ut dispositio evadat salutaris. 3. In ipso accessu præferat animum miserentem malorum ægroti; nec unquam exprobet originem agritudinis, velut intemperantiam, aut aliam indulgentiam, & uon domitas animi, corporis que appetitiones. 4. Si deprehendat, morbum esse periculosum, conabitur impedire mundana amicorum colloquia, inanes ploratus, ut æger otium habeat, animum ad pias cogitationes, & salutaria monita convertendi. 5. Faciet, ob oculos poni imaginem crucifixi, aut aliam, quæ DEI memoriam excitet, & ut aqualustrali æger, atque lectus frequenter aspergatur. 6. Si medicus, vel amici nolunt de mortis periculo admonere, præstabit hoc ipsum discretè, & molliter, dicendo v. g. *fumus omnes mortales; nescimus autem diem, neque horam; medicus iudicat, non abesse periculum; non nocet igitur tempestivè disponere domui suæ; imò hoc juvare potest ad corporis, & animæ salutem.*

7. Si æget necdum fecit testamentum, morneat, ut id faciat, nec in isto animæ suæ obliuiscatur, ut tantò liberius curas suas omnes saluti impendat. 8. Si restitutioni obnoxius est, restitutionem suadeat. Si iram, & vindictam fovet, urgeat, ut inimicis, exemplo Christi, integrè ignoscat, & ut veniam postulet ab omnibus, quos quomocunque offendit.

75 Q5. *Quid agendum, si observet, agrum mortis nuntiatio angere?* R. in promptu habenda motiva, quibus mortis horror minuat, & ad actus resignationis inducatur. Motiva autem possunt esse sequentia. 1. *Statutum est hominibus semel mori.* ad Hebr. 9. v. 27. quid volo stultè fugere, non habens hinc manentem civitatem! 2. *Deus est supremus Dominus vitæ, & necis titulo creationis, redemptionis, & essentialis Domini.* Cur illi dare recuso, quod suum à me expetit? Addi potest exemplum Job. *Dominus dedit, Dominus abstulit* Job. 1. v. 21. 3. *Ex Augustino c. 21. Med. vita hæc vita misera, vita caduca, vita incerta, laboriosa, vita immunda, vita Domina malorum, plena miserijs &c.* An non prudens est à tot malis liberari? 4. *Ex eodem c. 22. vita, quam preparavit Deus diligentibus se, vita vitalis, vita beata, vita secunda, vita tranquilla, vita pulchra, vita munda, vita casta, vita sancta, vita ignara mortis, nescia tristitia, vita sine dolore &c.* An non Sapiens est istam præ hæc miserabili eligere, & desiderare.

rare? 5. Ex illo Mich. 7. v. 9. *iram Domini portabo; quia peccavi ei.* An non utilissimum est pro totius vite criminibus resignatione amorosa uno momento velle satisfacere? 6. Juxta Joann. 3. v. 16. Sic me DEUS dilexit, ut Filium suum unigenitum daret, ut non perirem, sed habeam vitam æternam. An non gratitudo exigit, ut reciprocè illum diligam, & me, meamque vitam illi tradam? Servient hinc sequentes resignationis actus: *Paratum cor meum, DEUS, paratum cor meum, ut faciam sanctissimam voluntatem tuam. Mibi vivere Christus est, mori luerum.* Phil. 1. v. 21. *Sive vivimus, sive moriamur, Domini sumus.* Rom. 14. v. 8. *Dominus dedit, Dominus abstulit, sit nomen Domini benedictum.* Job. 1. v. 21. *Letatus sum in his, quæ dicta sunt mihi, in Domum Domini ibimus.* Psal. 121. v. 1. *Domine JESU Christe, ad amorem, & gloriam tuam suscipio de manu tua paterna omnes, ac singulos hujus morbi dolores, ac molestias, & mortem ipsam, tanquam reliquiam Crucis tue. Salve crux pretiosa, quæ traxisti decorem de membris Domini mei JESU Christi; suscipe me discipulum Ejus, qui pependit in te, ut per te me recipiat, qui per te me redemit.* Off. S. Andr. *Christo confixus sum cruci.* ad Gal. 2. v. 20. *Vivo ego, jam non ego, vivit verè in me Christus.* ad Gal. 2. v. 20. *Conjungo, Domine, dolores meos doloribus JESU Christi Domini mei. JESU, MARIA, JOSEPH, amores mei dulcissimi, amores mei! patiar ego, moriar ego amore Vestri; ut sim conformis imaginè Filii DEI pro me crucifixi.*

76 Q. 6. *Quid si ager longioris vite amorem opponat?* R. ostendat Pastor, quomodo DEUS detinaverit terminum vitæ, quando vidit expedire, ut moriamur; quem terminum velle prorogare periculosum est, cum timeri possit, nè vita longior ruina sit animæ, & mors dein obtingat, non ita disposito. Ostendat etiam, quòd, licèt mors evadatur modò, fortè tamen post paululum obruet. Si idèò desideratur vita longior, ut spatium pœnitendi sit longius, declaretur, quomodo fortasse DEUS videat majorem materiam pœnitentiæ per nova peccata accumulandam.

77 Q. 7. *Quomodo ager disponendus ad patientiam?* R. etiam hïc adhibenda esse motiva, qualia sunt. 1. Voluntas DEI sapientissima, & benevolentissima. Quis potest melius consulere, aut melius velle? 2. *Quia viri in infirmitate perficitur* 2. ad Corinth. 12. v. 9. Si aurum sum; per hunc ignem evadam vas in honorem DEI. 3. *Quia anima morbo affecti propinqua est DEO* Greg. Naz. Or. 2. ad Cives. *Infirmus confixus cruci Christi*, ad Galat. 2. v. 20. patiar, & moriar cum illo in cruce. 4. *Infirmitas carnis est quasi purgatorius ignis* juxta Bedam. Quid igitur ad gravius purgatorium me differo? 5. Non fui dignus martyrio pro amore DEI mei; nunc ejus aliquam occasionem habeo. 6. *Internum* toties merui peccatis meis; cur pœnas illius tam parvis doloribus non redimam?

7. Quid

7. Quid hactenus pro amore DEI mei feci , & passus sum ? nunc habeo occasionem. Momentaneum, quod cruciat. 8. *Sic oportebat Christum pati &c.* Luc. 24. v. 46. *non est discipulus super Magistrum* Matth. 10. v. 24. Morbus reliqua est Crucis Christi. Salve Crux! 9. Juvabit adducere exempla Sanctorum , B. Virginis, Apostolorum, Martyrum, Confessorum &c.

Q. 8. *Quomodo disponendus ager ad exercitium fidei, & spei, fiduciaq; in DEUM, qui actus sunt dispositio ad efficaces actus amoris, & contritionis?* R. Si ager in fide vacillet, proponenda sunt breviter primaria argumenta ex controversijs, jubeaturque differre dubia, & credere DEI infinitæ veritati. Dein inducatur ad recitandum attentè Symbolum fidei. Si recitare non possit, juvetur per partes interrogationibus, v. g. credisne in DEUM Creatorem omnium, & Salvatorem nostrum JESUM Christum? &c. itè: credisne idè omnia, quæ Ecclesia credenda proponit, quia DEUS sic revelavit, qui nec falli potest, nec fallere? Pro spe: ponisne spem salutis æternæ in DEI omnipotenti, & fidei misericordia, ac meritis Salvatoris nostri JESU Christi? Ostendatur hîc pro motivo, quomodo nullum peccatum sit, quod ab optimo DEO remitti non possit, exemplo S. Magdalenz, & aliorum adducto. Quomodo Christus idè in Cruce sit mortuus, in ea brachia stringat in amplexum. Quomodo

do DEUS Pater benignissimus mortem nolite peccatoris, Serviet huc exemplum filij prodigi. Habeantur in promptu actus fidei, & spei, qui inspirentur, e. g. *Credo omnia, quae docuisti, Christe Fili Dei unigenite, qui via es, veritas, & vita. Ad te Domine levavi animam meam, Deus meus, in te confido, non erubescam.* Ps. 24. v. 2. *Magna est super caelos misericordia tua, & usque ad nubes veritas tua.* Ps. 107. *In te Domine speravi, non confundar in aeternum.* Ps. 70. Addi hic potest oratio: *Deus, cui proprium est misereri sepe, & parcere, suscipe deprecationem nostram; ut nos, & omnes famulos tuos, quos delictorum catena constringit, misericordia tua pietatis clementer absolvas.* Eccles.

29 Q. 9. Quomodo eger disponendus sit ad actum amoris erga Deum, & perfectam contritionem? R. declarandam illi esse Divinam infinitam bonitatem. Pro quo servire poterit revocare in memoriam beneficia creationis, redemptionis, praeparationis caelestis gloriae, & tot meliorum concessorum, praecipue vero beneficia particularia baptismi, educationis, liberationis, & praeservationis à peccato &c. Deinde ostendere juvabit, bonitatem Dei omnibonitate creata infinitè esse majorem, ac ideo super omnes creaturas diligibilem. Actus amoris esse possunt. *Amo te, quantum a te habeo, quantum possunt, quantum vis, quantum donas, quantum dignus es. Amo te in omnibus, pro omnibus. Amo te Seraphicè, Marianè, vellem etiam Theandricè, Amo te omnibus*

viri-

viribus meis, si possem secundam totam amabilitatem tuam. Amo te toto me, vellem etiam, si possem, amare te toto te. Desidero ardentissime, ut ab omnibus, in omnibus, super omnia, magis, ac magis sine fine ameris, & glorificeris in aeternum; quia vis, quia dignus es. Da Domine, quod vis, ut amem te perfecte in vita, in aeternitate.

Q. 10. Quid agendum, si ager vix amplius loqui possit? R. juvandum esse interrogationibus. e. g. credisne omnia, quae Deus summa veritas per Ecclesiam credenda proponit? fiduciamne tuam omnem in Deo? Eju tuo defixisti fidelissimo in promissis suis, & omnipotenti auxiliatore? amasne Deum super omnia propter infinitam ejus bonitatem? dolensne ex animo te Deum toties offendisse, quem summo amore amare deberes? Nonne te Deo totum tradis, qui tibi se totum dedit? Nonne aliter, & omnino exemplariorem vitam institueres, si convalesceres?

Q. 11. Quomodo ager disponendus ad poenitentiae Sacramentum? R. si tempus patitur efficiat Pastor, ut huic actus fidei, spei, charitatis, & contritionis praemittat. Dein hortetur, ut quidquid conscientiam gravat, exacte manifestet, ac demum absolutione data convenientem, & viribus proportionatam poenitentiam injungat. Si vero periculum urgeat, signum doloris rescire conetur, aut videte; & si adhuc tantum loqui potest, peccatum aliquod manifestari postulet, & poenitentiam levem, etiam actum internum: **DEUS propitius esto mihi peccatori.**

catori, Luc. 18. v. 13. imponat. Si sensuum impos sit, signo doloris animadverso *absolutè* absolvat; hoc verò deficiente, absolvat *sub conditione*, quæ faciet, nè Sacramentum frustrationi exponatur. Inclamet autem, & quantum mora patitur, etiam post, actus aliquos è suprâ recensitis, præsertim contritionis. Plura vide infrâ de administrando Sacramento pœnitentiæ.

82 Q. 12. *Qua remedia adhibebit Pastor, si agrum obstinatum deprehendat?* R. conabitur rescire, unde hæc obstinatio ortum ducat? si ex hæsitatione in fide, adhibendum est medium Q. 8. adductum. Si ex desperatione, servient media Q. sequente assignanda. Si ex horrore confessionis, ostendatur, an expediat confundi nunc coram homine uno sub strictissimo sigillo? an coram toto mundo in extremo iudicij die? Proponantur pœnitentium exempla; declaretur, quomodo impœnitentia finalis gravissimum sit peccatum ex omnibus contra Spiritum Sanctum, hoc est contra DEI bonitatem. Serviet huc illud Apostoli ad Rom. 2. v. 4. *An divitias bonitatis DEI, & patientiæ, & longanimitatis contemnis? ignoras, quoniam benignitas Dei ad pœnitentiam te adducit? secundum autem duritiam tuam, & impœnitens cor thesaurizas tibi iram in die ire, & revelationis justi iudicij Dei.*

83 Q. 13. *Quid agendum, si ager ad desperationem inclinet?* R. proponenda est illi infinita

DEI

DEI misericordia, qui non vult mortem impij, sed magis ut convertatur impius à via sua, & vivat. Ezech. 33. v. 11. cuius sanguis emundat nos ab omni peccato. 1. Joan. 1. v. 7. qui non venit vocare justos, sed peccatores. Marc. 2. v. 17. qui est propitiatio pro peccatis nostris. 1. Joan. 2. v. 2. qui Pastor est ovem perditam quarens, suisque humeris reportans. Luc. 15. v. 5. qui omnes vult salvos fieri. 1. Tim. 2. v. 4. si confiteamur peccata nostra fidelis est, & justus, ut remittat nobis omnia peccata nostra, emundet nos ab omni iniquitate. Joan. 1. v. 9. Quæ ut magis penetrentur, ponatur ob oculos Imago Christi pro peccatore crucifixi. Si opponatur ab ægro, peccata sua esse nimis multa, nimisque gravia, ostendatur, quomodo major sit DEI misericordia, utpote infinita, quàm mundi totius malitia. Si peccata, ait Basilius in regulis brev. q. 13. magnitudine, & numero possunt desiniri, miserationes autem DEI neque magnitudine, neque numero possunt circumscribi, sinè dubio non est, cur desperatio adhibenda sit, sed cognoscenda misericordia DEI, & commissa peccata detestanda. Juvabit hic adducere exempla magnorum peccatorum, qui tamen pœnitendo veniam sunt consecuti, ut David adulteri, & homicidæ, Magdalenæ peccatricis publicæ, Matthæi, & Zachæi injusti, Petri abnegatoris Christi, Thomæ increduli, Latronis in Cruce, Pauli Ecclesiæ persecutoris, Theophili dæmoni se devoventis &c.

84 Q. 14. *Quid circa Viaticum sit observandum?* R. inducendus æger, ut illud sumat tempestivè propter casus inopinatos, nec curet, si æger non sit jejunus. 2. Faciat, ut sumatur cum magna reverentia, sic, ut æger, si flexis genibus suscipere nequit, saltèm non nihil se erigat. Eliciantur actus fidei, spei, & charitatis. Pro quo motiva esse possunt: quòd adveniat Sponsus, Ductor ad cælum; Bonus Pastor ovem errantem in humeros suscepturus, Protector, & Defensor, DEUS munificentissimus &c. Præterea eliciantur actus oblationis, petitionis &c. addantur actus adorationis, v. g. cum S. Thoma; *adoro te devotè latens DEITAS, quæ sub his figuris verè latitas; tibi se cor meum totum subjicit: quia te contemplanis totum deficit.* Vel cum S. Aug. *Ave principium nostræ creationis! Ave principium nostræ reparationis! Ave Sacrificium nostræ reconciliationis! Ave Antidotum nostræ curationis! Ave Viaticum nostræ peregrinationis! Ave Refugium nostræ tribulationis! Ave Præmium nostræ expectationis!* Suscepto Viatico exerceatur præter affectus reliquos in actibus gratiarum actionis.

85 Q. 15. *Quid circa Extremam Unctionem observandum?* R. 1. Conetur in ægro excitare magnam hujus Sacramenti æstimationem, ostentis ejusdem emolumentis, videlicet: quòd ex opere operato augeat in anima gratiam sanctificantem, minuâtque peccatorum

rem reliqua
 dinationes,
 etiam moral
 nitatem
 gratis, &
 cum devotio
 æger, ut h
 fessum ab
 de Cariti, ve
 itati pallione
 ut DEO grat
 Dein horret
 duciam de fa
 litus DEUS p
 de intia de ho
 Q. 16. An
 de nate savi
 v. l. q. negat
 inveni, cum
 franca exig
 rius motien
 contentis
 xat præbe
 quores ex al
 Si Pastor infir
 filij male va
 salvoet etiam
 Q. 17. Quo
 vni? R. con
 è circumstant
 pmi non poi

rum reliquias, habitus nimirum malos, inclinationes, ac pœnam, tollat per accidens etiam mortale; quòd aliquando conferat sanitatem corporalem; quòd causet auxilia gratiæ, ac veros actus virtutum. 2. Ut cum devotione majori suscipiatur, hortetur ægrum, ut sub unctiōe eliciat dolorem de sensuum abusu, singulósque abluat sanguine Christi, vel offerat illos sanctissimæ Trinitati passione Christi emundandos; item ut DEO gratias agat pro hoc Sacramento. Dein hortetur ægrum ad concipiendam fiduciam de sanitate recipienda, si animæ illius DEUS proficuum viderit. Reliqua vide infrà de hoc ipso Sacramento.

Q. 16. An sufficiat semel ægrum adeundo de necessariis ad bene moriendum illi prospicere? R. negativè; sed oportet, si morbus continetur, eundem pijs alloquijs, & si circumstantiæ exigunt, Sacramentis iteratis ad securiùs moriendum disponere. Bonus pastor contentus non est, ovi ægræ semel duntaxat præbere pharmacum; sed toties iterat, quoties ex allata ope sperat emolumentum. Si Pastor insimul Pater est, paterno affectu filijs malè valentibus non tantùm prospicit, sed fovet etiam tenerè.

Q. 17. Quid agendum, postquam ægrus spiravit? R. commendanda est anima detuncti circumstantibus, dicendo, eum meliùs juvari non posse, quàm Sacræ Confessionis,

54. *Oblig. Parochi II. Pascere oves Exem.*

Communione, & Sacrificij Missæ fructu illi applicato. Moneat eosdem de cura habenda suæ salutis, ad quam necessaria vitæ innocentia. Ostendat, quomodo nihil nobis solatio futurum in, & post mortem, præter conscientiam bonam, & opera multa meritoria, quòdque illud à sanis agendum sit, quod se in morte egisse optabunt. Dein funus tempestivè mandari tumulo faciet, quod juris consuetudo pro munere hoc assignat, expetet, misericordix, si paupertas adsit, non oblitus.

